

Thuisonderwijs

2020

17-6-2020

Geschreven door: een thuisonderwijs ouder

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1) Onze visie op thuisonderwijs en wat we ermee willen bereiken voor onze kinderen.	6
2) Definities a) Thuisonderwijs b) Unschooling	7
3) Onze bezwaren op het wetsvoorstel	8
4) Onderbouwingen a) Onderzoek van Jan Verplaetse over thuisonderwijs. I) De voordelen van thuisonderwijs. II) De bezwaren van thuisonderwijs weerlegd. III) De drie belanghebbende partijen bij thuisonderwijs. b) Onderzoek van Peter Gray Ph. D. I) Het belang van vrij spel. II) De zes basisprincipes voor zelfgestuurd leren volgens Peter Gray.	9
5) Literatuur	18

Reactie op de consultatie:
Wet voorschriften vrijstelling leerplicht
bij richtingsbezwaren. - Versie 1.0

Voorwoord

Toen ik net moeder werd van onze prachtige dochter was ik verbaasd wat ze allemaal al kon terwijl nog niemand haar iets geleerd had en ze 9 maanden lang veilig in mijn baarmoeder had gezeten. Als een echte pro kroop ze op mijn borstkast naar mijn borst en hapte aan alsof we het al jaren zo deden. Al voor dat ze geboren was heeft ze een hele hoop geleerd.

Voor ons gezin begint thuisonderwijs daarom niet als ze 4 jaar oud is maar al vanaf de zwangerschap en de geboorte.

Graag bedank ik iedereen die geholpen heeft met het tot stand brengen van dit verslag en in het bijzonder Marieke die dit mooie gedicht geschreven heeft.

Veghel, 17-6-2020

Inleiding

Naar aanleiding van de consultatie: Wet voorschriften vrijstellingen leerlicht bij richtingsbezwaren volgt hierbij onze reactie op dit wetsvoorstel.

Als ouders en thuisonderwijzers willen wij graag onze visie laten zien op thuisonderwijs en waar deze naar onze mening aan moet voldoen. Wij zijn van mening dat het wetsvoorstel 'te kort door de bocht' is en meer kwaad dan goed doet voor de kinderen die thuisonderwijs krijgen. Verderop in dit document vindt u ook onze onderbouwingen.

1) Onze visie op thuisonderwijs en wat we ermee willen bereiken voor onze kinderen.

Al vanaf de geboorte zijn kinderen intrinsiek gemotiveerd om te leren. Niemand heeft ze geleerd hoe ze moeten rollen, kruipen, optrekken, wandelen, praten, etc. Dit hebben ze allemaal zelf geleerd omdat ze bijvoorbeeld graag dat ene speeltje willen hebben of duidelijk willen maken wat er aan de hand is. Als ouders helpen we onze kinderen met deze vaardigheden en geven we dus ‘thuisonderwijs’.

Wij zien thuisonderwijs graag als volwaardige vorm van onderwijs omdat we weten dat veel kinderen baat hebben bij het kiezen van hun eigen leerweg en interesses waarbij er alle ruimte is om zelf op onderzoek uit te gaan.

Waarom dan thuisonderwijs en niet de vrije school of het democratisch onderwijs?

Hoewel deze onderwijsvormen zoveel mogelijk probeert aan te sluiten bij de kinderen blijkt dit in de praktijk toch niet helemaal mogelijk. Kinderen moeten toch nog steeds het schoolschema volgen. Als het kind nog niet klaar is om te rekenen maar wel graag naar buiten wil om alles over planten en dieren te leren dan houdt het daar bij deze onderwijsvormen op waar het bij thuisonderwijs wel door kan. Daarom is het belangrijk dat thuisonderwijs een volwaardige vorm van onderwijs wordt, met een vrije keuze van de ouders om het te faciliteren zoals dit het beste aansluit bij hun kinderen.

2) Definities

a) Thuisonderwijs

“Thuisonderwijs is een onderwijsvorm waarbij ouders het onderwijs niet delegeren aan een school maar het zelf in de hand nemen.” (Wikipedia, 2019)

Dit wil zeggen dat elk gezin zijn eigen insteek aan deze vorm van onderwijs geeft. Doordat ieder kind uniek is kan het zelfs zo zijn dat er in een gezin meerdere benaderingen zijn.

b) Unschooling

“Geen toetsen, geen methode. Unschooling is gericht op leren vanuit interesse en intrinsieke motivatie. Wat belangrijk is bij unschooling is het aanbod van materialen, boeken, tutorials, websites waar je informatie kunt vinden over het onderwerp waar je kind meer over wil weten.” (homeschoolingnl, Z.D.)

Om even een voorbeeld te geven: De zevenjarige zoon van vrienden van ons wil graag leren koken. Mijn man is chef-kok en heeft hem een aantal lessen in koken gegeven. Thuis zoekt hij nu drie dagen per week het avondeten uit en bereidt dit zelf onder begeleiding van een van zijn ouders.

3) Onze bezwaren op het wetsvoorstel

- ❖ Iedere ouder heeft de vrijheid om te kiezen voor de onderwijsvorm die het beste past bij hun kinderen. Wij zouden graag willen dat thuisonderwijs wettelijk gezien wordt als een volwaardige vorm van onderwijs en daarmee behoort tot een van de keuzemogelijkheden zonder dat daar een reden voor opgegeven moet worden zoals bv richtingsbezwaar. Dit betekent dat ouders alsnog voor thuisonderwijs kunnen kiezen als het kind al op een school ingeschreven heeft gestaan.

- ❖ Als ouders staan wij achter de mening dat onderwijs van goede kwaliteit moet zijn. Onder goede kwaliteit verstaan wij echter onderwijs dat aansluit bij de talenten en behoeftes van het kind. De kwaliteiten van de ouder als thuisonderwijzer, de locatie en de voertaal zijn geen goede maatstaven voor onderwijs van goede kwaliteit.

- ❖ Wij zijn ook van mening dat dit wetsvoorstel erg sturend is waardoor het niet aansluit bij de voordelen van thuisonderwijs. De kracht van thuisonderwijs is namelijk dat het kindgericht en enorm flexibel is.

- ❖ In het wetsvoorstel worden ook bijzonder veel toetsen geëist. Als ouders en thuisonderwijzers zijn wij van mening dat deze hoeveelheid aan toetsen te veel is. De toetsen maken kindgericht onderwijs van goede kwaliteit nagenoeg onmogelijk.

- ❖ Thuisonderwijs is kindgericht en flexibel daarom is het onmogelijk om maar één persoon het onderwijs te laten verzorgen. Als ouders wil je de beste kwaliteit onderwijs aan je kind geven hiervoor is het belangrijk dat de mogelijkheid er is om dit door andere te laten verzorgen.

4) Onderbouwingen

Om onze argumenten voor thuisonderwijs te kunnen versterken en onderbouwen heb ik teruggegrepen op onderzoeken uit Vlaanderen en Boston.

a) Onderzoek van Jan Verplaetse over thuisonderwijs

Thuisonderwijs wordt in Vlaanderen al veel langer op grote schaal gegeven. Ik citeer uit het onderzoek van Jan Verplaetse:

1) De voordelen van thuisonderwijs

Het actuele schoolonderwijs bezit *[sic]* een organisatie waar niet iedereen zich thuis voelt. Het kampt met problemen, zoals grote klassen, mastodontscholen *[Dit zijn scholen van enorm grote omvang, bijvoorbeeld als gevolg van fusie]*, competitiedrang, die het begrijpelijk maken dat sommige jongeren voor één of meerdere jaren het liever op eigen houtje proberen. Welke ondersteuning allerlei pedagogische diensten ook leveren, ik kan me best voorstellen dat thuisonderwijs voor sommigen een goede oplossing is. Faalangst, groepsdruk, pestgedrag, onvrijheid kunnen zo verlamdend werken dat schoolonderwijs niet meer de juiste keuze is. Ook schoollopen *[Hiermee wordt bedoeld jongeren die onderwijs krijgen op school]* kan de open toekomst van jongeren bedreigen. Om die reden geloof ik dat thuisonderwijs een verdedigbare optie kan zijn. (Verplaetse, J. 2008, p. 89)

II) De bezwaren van thuisonderwijs weerlegd

Vooreerst is er het gevaar dat leerplichtige kinderen helemaal geen onderwijs krijgen of onderwijs van een gebrekkige kwaliteit.

Die vrees is niet uit de lucht gegrepen. Uit cijfers van het Vlaamse Ministerie van Onderwijs blijkt dat slechts 50% van de thuisonderwezen jongeren ingeschreven staat bij de centrale examencommissie die na geslaagd examen een getuigschrift uitreikt dat toegang verleent tot voortgezet of hoger onderwijs. 40% behaalt een gedeeltelijk of volledig getuigschrift. Dit zijn opvallend lage cijfers. Maar hieruit kan je niet concluderen dat de kwaliteit van het thuisonderwijs ondermaats is. Of, dat thuisonderwijs een manier zou zijn om aan de leerplicht te ontsnappen. We hebben al gezien dat thuisonderwijs in veel gevallen volgt na een mislukt schooltraject. Het is dus goed mogelijk dat het afstudeerpercentage bij volgehouden schoolonderwijs nog lager zou liggen dan bij opgestart thuisonderwijs. Thuisonderwijs kan voor schoolmoeë jongeren of kinderen met faalangst net een oplossing zijn. (Verplaetse, J. 2008, p. 84)

Ten tweede loert het gevaar van ‘levensbeschouwelijke slaafsheid’ (Callan 1997).

Ook dit gevaar is niet denkbeeldig. Voorstanders van thuisonderwijs beklemtonen vaak het voorkomen van geweld, pestgedrag, drugs, alcohol, groepsdruk of zelfs seksuele losbandigheid op scholen. Zo verwierp een thuisonderwijzende [sic]ouder schoolonderwijs omdat ‘een leraar wel homoseksueel kan zijn, of samenwonen. Voor je het weet is het Sodom en Gomorra op school.’ In Vlaanderen koos de politica Alexandra Coolen (Vlaams Belang) voor thuisonderwijs om haar kinderen te ‘beschermen’ tegen seksuele voorlichting op school. Ze weigerde overigens de ‘verklaring voor huisonderwijs’ te ondertekenen daar die een clause bevat uit het ‘marxistische’ Kinderrechtenverdrag (1993) dat de staat als pedagogische hoofdverantwoordelijke zou beschouwen en niet de ouders. Die denkbeelden zijn bedenkelijk, maar gelukkig vrij marginaal. In Vlaanderen kiezen ouders niet voor thuisonderwijs om hun kinderen te indoctrineren met een gedachtegoed dat problematisch is in een democratische samenleving, maar vooral om het recht op leren van hun kinderen verder te zetten nadat is gebleken dat de schoolomgeving een negatieve invloed had.” (Verplaetse, J. 2008, p. 84)

Een derde gevaar is het gebrek aan sociaal contact. Thuisonderwezen kinderen hebben immers minder contact met leeftijdsgenoten, missen ervaringen die andere kinderen wel hebben en kunnen in een sociaal isolement terecht te komen.

Het gebrek aan sociaal contact is een vaak gehoord bezwaar. Thuisonderwijzende ouders zijn zich hiervan goed bewust en ondernemen dikwijls extra inspanningen om de sociale ontwikkeling van hun kinderen te stimuleren. Ze sturen hen naar jeugdbewegingen, sportclubs, muziekklassen en buurtfeestjes waardoor ze toch de gelegenheid hebben om vriendschappelijke banden aan te knopen met leeftijdsgenoten (Lombaert 2005). Terug moeten we erop wijzen dat in Vlaanderen zelden vanaf het eerste leerplichtjaar wordt gekozen voor thuisonderwijs. De meeste jongeren hebben al enkele jaren schoolonderwijs achter de rug tijdens welke ze hun sociale vaardigheden en contacten ontwikkelden. Voor velen vormde dit sociale contact op school overigens geen troef, maar net een probleem. De klas sloot hen uit, ze werden gepest, ze konden niet aarden in het schoolsysteem of niet wennen aan de kuddegeest. Sociaal contact kan ook een hel zijn. Niettemin wordt algemeen aangenomen dat geregeld contact met niet-gezinsleden en leeftijdsgenoten een essentiële voorwaarde is voor een gezonde sociale en emotionele ontwikkeling. (Verplaetse, J. 2008, p. 85)

III) De drie belanghebbende partijen bij thuisonderwijs

Opvoeding en onderwijs zijn een compromis tussen drie belanghebbende partijen (Henley 1978; Reich 2002). Er zijn de ouders die het recht hebben om hun levenswijze en – beschouwing door te geven aan hun nageslacht. Ouders mogen keuzes voor hun kinderen maken die in overeenstemming zijn met hun filosofische en ethische opvattingen. Ze bezitten de vrijheid om hun kroost te kneden naar hun idealen. Om hun levensstijl voort te zetten mogen ze gehoorzaamheid en volgzzaamheid eisen van hun kinderen. Ouders hebben een opvoedingsrecht en de vrijheid om deze opvoeding zelf in te vullen.

Maar kinderen hebben ook hun rechten. Niet alleen zijn er de elementaire mensenrechten, zoals fysieke en mentale integriteit, ook geniet het kind het recht op ontplooiing van zijn persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens. Opvoeders hebben de plicht om kinderen voor te bereiden op een leven als volwassene waarin die ontplooiide talenten en vermogens respect genieten en autonomie verzekeren. Door onderwijs kan het kind later op eigen benen staan en welbevinden putten uit zijn talenten en vermogens.

Ten slotte is er de samenleving zelf die vereist dat kinderen later participeren aan tal van economische, sociale en politieke activiteiten. Vervalt die participatie, dan vallen welvaart, gemeenschapsleven en democratie weg. Willen we die behouden, dan is de ontwikkeling van cognitieve, emotionele en sociale vaardigheden vanaf prille leeftijd noodzakelijk. Ook de samenleving stelt dus eisen aan het onderwijs van kinderen. Ze bemoeit zich openlijk met de opvoeding van haar onderdanen.

Deze belangen, rechten en plichten harmoniëren lang niet altijd. De belangen van de samenleving kunnen botsen met de rechten van de ouders, wanneer blijkt dat die opteren voor een volstrekt wereldvreemde opvoeding. De rechten van het kind kunnen conflicteren met die van de ouders, wanneer blijkt dat zij onderwijs voorzien dat helemaal geen latere autonomie verzekert of toekomstig welbevinden geheel uitsluit. Bovendien is het niet steeds duidelijk hoe ver die rechten en plichten reiken. Zoals onmiddellijk zal blijken, kan men bepaalde rechten en plichten minimaal of maximaal interpreteren. Niettemin biedt deze driehoeksverhouding tussen ouders, kind en samenleving ons een kader om het thuisonderwijs ethisch te toetsen. Thuisonderwijs lijkt me geen automatische bedreiging voor een harmonische balans tussen die drie rechthebbende partijen. De motieven om het te organiseren zijn uiterst divers en de meeste redenen schijnen me allerminst laakbaar. (Verplaetse, J. 2008, p. 85-86)

b) Onderzoek van Peter Gray Ph. D.

Peter Gray, PH. D., onderzoek professor aan het Boston College, is de auteur van Free to Learn. Zijn huidige onderzoek en schrijven richten zich voornamelijk op de natuurlijke manieren van leren van kinderen en de levenslange waarde van spelen. Ik citeer uit zijn werk:

I) Het belang van vrij spel.

...Vrij spel is zo belangrijk omdat dit, door natuurlijke selectie, de manier is waarop kinderen leren wat ze moeten weten en waardoor ze zich ontwikkelen. Als je naar de jager-verzamelaarsculturen gaat kijken wordt dit echt duidelijk...

Wat ik uit deze culturen heb geleerd is dat kinderen de hele dag vrij zijn om te spelen. Er bestaan geen scholen. Kinderen leren zelfstandig en spelenderwijs. Ze leren door te kijken, te observeren en op te nemen wat ze zien in hun spel...

Wat ik heb ontdekt, als kinderen de kans krijgen om zoveel te spelen, leren ze ook alles wat ze moeten weten in onze cultuur. Onze cultuur is natuurlijk erg gevarieerd. Er zijn verschillende wegen in het leven en niet iedereen leert alles over de cultuur. Wie zou dat kunnen? Dat is onmogelijk...

Door te spelen met taal leren ze zo echt een taal. Niemand leert kinderen hun moedertaal. Ze horen het, spelen ermee en worden er goed in. Kinderen spelen overal spelletjes met regels waarin ze leren hoe ze regels moeten volgen. Ze maken de regels, variëren de regels en herinneren elkaar eraan wat de regels zijn...

Het punt dat ik maak is, als je aan alle aspecten van menselijke ontwikkeling denkt, ontwikkelen kinderen zich door spel. In elk rijk, hun fysieke, intellectueel, taalkundig, handmatig, constructief, sociaal. Er worden voortdurend morele lessen geleerd in het spel. En weg van volwassenen spelen, met andere kinderen, is hoe kinderen leren volwassen te worden. Waar ze de verantwoordelijkheid moeten nemen omdat er geen volwassene is die de verantwoordelijkheid op zich neemt om het spel te laten gebeuren, en om te onderhandelen over verschillen en problemen op te lossen... (Gray, P.; Hopkins, R. 2019)

II) De zes basisprincipes voor zelfgestuurd leren volgens Peter Gray.

Dit zijn zes voorwaarden die het vermogen van kinderen om zichzelf te onderwijzen optimaliseren:

- Onderwijs is de verantwoordelijkheid van het kind.
- Onbeperkte mogelijkheid om te spelen.
- Mogelijkheid om te spelen met de tools van de cultuur.
- Toegang tot een verscheidenheid aan zorgzame volwassenen die helpers zijn en geen rechters.
- Vrij mixen tussen kinderen van verschillende leeftijden.
- Onderdompeling in een stabiele, morele, democratische gemeenschap.

5) Literatuur

Happinez. (2020, 4 mei). *Uitgelicht natuur kinderen* [Foto]. Zo leer je je kind van de natuur te houden. <https://www.happinez.nl/mooie-wereld/zo-leer-je-je-kind-van-de-natuur-te-houden/>

Wikipedia-bijdragers. (2019, 23 juli). *Thuisonderwijs*. Wikipedia. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Thuisonderwijs>

homeschoolingnl. (2020, 9 februari). *Unschooling*. Thuis onderwijs | Unschooling. <https://homeschoolingnl.wordpress.com/unschooling/>

Verplaetse, J. (2008). *Als men zich op school niet thuis voelt. Thuisonderwijs in Vlaanderen en Nederland ethisch getoetst*. Boek. https://www.ethiekenmaatschappij.ugent.be/wp-content/uploads/2012/11/EM_113-2008-Verplaetse.pdf

Hopkins, R., & Gray, P. (2019, 30 oktober). *Talking Play and Imagination with Peter Gray*. Resilience. <https://www.resilience.org/stories/2019-10-30/talking-play-and-imagination-with-peter-gray/>

Thaliakr. (2016, 4 maart). *Peter Gray's 6 Conditions for Self-Directed Learning: Education and Schooling #15*. Sacraparental. <http://sacraparental.com/2016/03/04/peter-gray-6-conditions-for-self-directed-learning/>

NvvTO – Nederlandse vereniging voor thuisonderwijs. (Z.D.). NvvTO - Nederlandse vereniging voor thuisonderwijs. <https://www.thuisonderwijs.nl/>